

Varhaiskasvatuksen monipuoliset oppimisympäristöt

KOKOAVA RAPORTTI KEHITTÄMISOHJELMAN TULOKSISTA

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Sisällys

1 Johdanto.....	3
2 Moni- ja laaja-alaiset kokonaisuudet varhaiskasvatuksessa	4
2.1 Koonti MOK-suunnitelmista	4
3 TVT:n hyödyntäminen oppimisympäristöjen monipuolistamisessa.....	6
3.1 Koonti opetuskokeiluista.....	6
4 Lähiympäristöstä oppimisympäristöksi.....	7
4.1 Koonti opetuskokeiluista	7

1 Johdanto

Varhaiskasvatuksen monipuoliset oppimismenetelmät -kehittämishojelman tavoitteena oli kehittää varhaiskasvatuksen opettajien osaamista oppimisympäristöjen monipuolistamisessa ja kehittää varhaiskasvatusyksiköiden toimintaympäristöjä ja -kulttuuria. Kehittämishojelman koulutuksiin osallistuneet saivat vinkkejä ja ideoita oppimisympäristöjen monipuolistamiseen ja toimintaympäristöjen- ja kulttuurin kehittämiseen. Tässä raportissa esitellään kehittämishojelman kolmen koulutuksen MOK-suunnitelmien ja opetuskokeiluiden kuvauksia.

Hankkeen aloittava *“Moni- ja laaja-alaiset kokonaisuudet varhaiskasvatuksessa”* -koulutus johdatti osallistujat varhaiskasvatuksen laaja-alaisen osaamisen käsitteeseen ja käytännön vinkkeihin monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamiseen varhaiskasvatuksessa. Näiden teemojen lisäksi osallistujat pääsivät rakentamaan omaan yksikköönsä MOK-suunnitelman, jotka jaettiin toisille osallistujille moduuliin kuuluvassa loppuwebinaarissa. MOK-suunnitelmassa esiin tulleita ideoita esitellään kootusti ja soveltuvin osun luvussa kaksi.

Hankkeen toinen *“TVT:n hyödyntäminen oppimisympäristöjen monipuolistamisessa”* -koulutus johdatti osallistujat mobiililaitteiden hyödyntämiseen pedagogisesti sisällä ja ulkona, valmiiden verkkomateriaalien hyödyntämiseen, kamerakynäilyyn, animaatioihin, pedagogisiin peleihin ja appeihin sekä yleisesti monilukutaidon teoriaan. Näiden teemojen lisäksi osallistujat pääsivät rakentamaan omaan yksikköönsä tv-t-kärjellä toteutettavan opetuskokeilun. Opetuskokeiluissa esiin tulleita ideoita esitellään kootusti ja soveltuvin osin luvussa kolme.

Hankkeen viimeinen koulutus *“Lähiympäristöstä oppimisympäristöksi”* -koulutus johdatti osallistujat ympäristökasvatukseen kolmella tasolla: oppiminen ympäristössä, oppiminen ympäristöstä sekä toimiminen ympäristön puolesta. Osallistujat pääsivät myös pohtimaan, mitä oman yksikön lähiympäristö tarjoaa oppimisympäristönäkökulmasta ja miten oppimista voisi viedä fyysisten seinien ulkopuolelle. Lisäksi osallistujat rakensivat opetuskokeiluja, joissa esiin tulleita ideoita esitellään kootusti ja soveltuvin osin luvussa neljä.

2 Moni- ja laaja-alaiset kokonaisuudet varhaiskasvatuksessa

2.1 Koonti MOK-suunnitelmista

Koulutuksen osallistujat pääsivät kokeilemaan koulutuksessa opittuja työkaluja, vinkkejä, ideoita ja materiaaleja omassa opetuksessaan. Tehtävänä oli laatia omaan yksikköön toteuttamiskelpoinen suunnitelma monialaisesta oppimisen kokonaisuudesta. Suunnitelmaan tuli sisällyttää kuvaus ikäryhmästä, ryhmän koko, suunnitelman mukana olevat aikuiset, MOKin teema, tavoitteet ja kuvaus oppimistavoitteista. Lisäksi suunnitelmaan tuli sisällyttää kuvaus mahdollisista yhteistyötahoista, retkistä, vieraista, toiminnanmahdollisuuksista ja lähteistä. Osallistujat saivat suunnitelmistaan jatkuvaa välipalautetta kouluttajalta. Osallistujat jakoivat suunnitelmansa toisilleen yhteisellä verkkoalustalla ja esittelivät suunnitelmasta toisilleen koulutuksen loppuwebinaarissa. MOK-suunnitelmia tehtiin esimerkiksi seuraaviin teemoihin liittyen:

- Sadonkorjuu
 - 3-5 -vuotiaat lapset
 - tavoitteena tutustua monipuolisesti ruoan tuotantoon, viljelemiseen ja kasvattamiseen, erilaisiin kasviksi, hedelmiin ja marjoihin
 - kokonaisuus huipentuu yhteiseen sadonkorjuujuhlaan
- Luonto- ja kestävä kehitys tutuksi -teemavuosi
 - 1-5 -vuotiaat lapset
 - teemoina retkeily, luonnon ja kasvien kunnioittaminen, liikkuminen, ruokakasvatus, terveys ja turvallisuus
- Tutkin ja toimin ympäristössäni
 - 4-5 -vuotiaat lapset
 - tavoitteena seurata ja ihmetellä luontoa, tutustua lähiympäristöön, erilaisiin ympäristöihin ja liikenneturvallisuuteen

- Luonnossa ja turvassa
 - noin 5-vuotiaat lapset
 - tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta ja omaksua luonto mielekkääksi osaksi luontaista oppimisympäristöä
- Laatukäsikirja
 - kohderyhmänä yksikön henkilöstö
 - tavoitteena ajaa laatukäsikirja työvälineenä henkilöstölle (kehittämispäivät, pedakahvilat, pedatiimit, iltakoulut)
- Metsän asukit
 - 4-5 -vuotiaat lapset
 - tavoitteena lisätä lasten tietoa pihan erilaisista hyönteisistä ja muista mahdollisista asukeista sekä selvittää ovatko hyönteiset ihmisille hyödyllisiä
- Miten leikin kaverin kanssa?
 - 3-5 -vuotiaat lapset
 - tavoitteena tukea lasten mahdollisuutta kehittyä ja kasvaa turvallisesti yhdessä muiden päiväkodin ihmisten kanssa
- Lähimetsä
 - 3-5 -vuotiaat lapset
 - tavoitteena auttaa lapsia positiivisen luontosuhteen luomisessa ja vahvistamisessa myönteisten kokemusten kautta
- Kierrätysprojekti
 - 2-5 -vuotiaiden sisarusryhmä
 - tavoitteena opettaa lapset ajattelemaan niin, että roskien paikka on roskakorissa ja jokaisella roskalla on vielä oma roskakorinsa
- Hedelmäkokonaisuus
 - 3-5 -vuotiaat lapset
 - tavoitteena tutustua marjoihin kysymysten avulla, askarrella, laulaa, leikkiä ja käyttää marjoja osana matematiikkaa ja liikuntaa

3 TVT:n hyödyntäminen oppimisympäristöjen monipuolistamisessa

3.1 Koonti kehittämiskokeiluista

Koulutuksen osallistujat pääsivät testaamaan koulutuksessa opittuja työkaluja myös omassa opetuksessaan. Kehittämiskokeiluja tehtiin neljään teemaan ja työkaluun liittyen. Ensimmäiseksi osallistujat pääsivät muodostamaan kuvista sanoja kamerakynäilyn keinoin. Osallistujat pääsivät myös ratkaisemaan toistensa kamerakynäilyä yhteisellä verkkoalustalla. Toisena kehittämiskokeiluna osallistujat pääsivät hyödyntämään ja opettelemaan digitarinankerrontaa. Tehtävänä oli kertoa kuvien, äänen ja taustamusiikin keinoin muille koulutuksen osallistujille itsestään, työstään, persoonastaan ja mielenkiinnonkohteistaan. Kolmanneksi osallistujat tekivät lyhyen animaatiokokeilun. Animaatioita tuotettiin esimerkiksi ilmansuuntiin, väriympyröihin ja asioiden nimeämiseen apuna käyttäen. Neljäntenä kehittämiskokeiluna osallistujat pääsivät hyödyntämään 3DBear -tarinointia tarinankerronnan tukena.

4 Lähiympäristöstä oppimisympäristöksi

4.1 Koonti opetuskokeiluista

Osallistujat pääsivät rakentamaan koulutuksen aikana oman ulkona toteutettavan oppimisen toteutuksen. Ohjeistuksena oli toteuttaa koko päiväkodille tai omaan työhön suunnattu kokonaisuus. Tärkeää oli, että osallistujat rakensivat jotain sellaista, josta on heille itselleen hyötyä. Opetuskokeilun raportointi toteutettiin kirjallisessa muodossa seuraavien kysymyksien avulla: Mitkä olivat kokonaisuuden kohderyhmä ja tavoitteet? Mitä tehtiin? Parhaat oivallukset kokeilun aikana? Oppimisen toteutuksia rakennettiin muun muassa seuraaviin teemoihin liittyen:

Seikkailu lumimiehen jalanjäljillä

- Tavoitteena tutustuttaa lapset lumikenkäilyyn ja havainnointiin
- Lasten mielipiteiden kuuleminen arviointikäypä hyödyntämällä

Metsäretki

- Tavoitteena vahvistaa lasten luontosuhdetta, kehittää motorisia taitoja ja yhdessä toimimista
- Vasusta toteutuivat: Kielten rikas maailma (lorut), Ilmaisun monet muodot (laulut, leikit), Minä ja meidän yhteisömme (yhteisleikit), Tutkin ja toimin ympäristössäni (metsässä liikkuminen, eläimet talvella-aihe), Kasvan, liikun ja kehityn (monipuolinen liikkuminen metsämaastossa)

Puiden tarkkailutehtävä

- Valitaan pari lehtipuuta päiväkodin pihapiiristä, tutkitaan ja tunnistetaan, mitkä puulajit ovat kyseessä
- Valokuvataan samoja puita säännöllisesti seuraavien viikkojen aikana, seurataan muutosta ja tarkkaillaan silmujen syntymistä

Kirjaimet kadoksissa

- Tavoitteena oman nimen kirjaimien tunnistaminen
- Maastoon piilotetaan jokaisen lapsen nimen kirjaimet: tehtävänä on löytää mahdollisimman monta oman nimen kirjainta

